

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.697.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6631 Pani Posłanki Małgorzaty Pępek w sprawie rozważenia możliwości wypłaty dodatku emerytalnego dla społecznych kuratorów sądowych i ławników, proszę przyjąć poniższe informacje.

System ubezpieczeń społecznych, w tym przede wszystkim powszechny system emerytalny, opiera się na zasadzie ekwiwalentności odprowadzonych składek i należnego świadczenia. Emerytury wypłacane z systemu powszechnego mają charakter indywidualny, a ich wysokość jest ustalana na podstawie wkładu wniesionego w postaci składek. Im bardziej ubezpieczony partycypował w tworzeniu dochodów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w tym większym stopniu ma prawo z nich korzystać pobierając emeryturę lub rentę. Przyznanie dodatkowego świadczenia do emerytury, które nie wynika z wniesionego przez ubezpieczonego wkładu w postaci opłacanych składek ubezpieczeniowych, nie znajduje uzasadnienia w konstrukcji systemu ubezpieczeń społecznych.

Mając na uwadze powyższe należy zauważyć, że funkcjonujące w przeszłości w powszechnym systemie emerytalnym, a finansowane z budżetu państwa dodatki z tytułu nadanych odznaczeń państwowych, podobnie jak tzw. dodatki branżowe, przysługujące z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zostały zniesione ustawą z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450, z późn. zm.). Zniesienie prawa do tych dodatków wiązało się ze stopniowym przywracaniem systemowi emerytalnemu jego ubezpieczeniowego charakteru, o którym ostatecznie przesądziła przeprowadzona w 1999 r. reforma systemu ubezpieczeń społecznych.

W nowym systemie emerytalnym, określonym przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631), źródłem finansowania świadczeń emerytalno-rentowych jest fundusz tworzony ze składek pracowników i pracodawców. Z systemu usunięto większość elementów nieubezpieczeniowych i socjalnych, tak aby powiązać wysokość przyszłego świadczenia z sumą składek odprowadzanych od przychodów ubezpieczonego w całym okresie jego aktywności zawodowej.

Obecnie, na gruncie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłacane są jedynie dwa rodzaje dodatków – dodatek pielęgnacyjny oraz dodatek dla sierot zupełnych. Oba dodatki są świadczeniami o charakterze ubezpieczeniowym, związanymi z ryzykami ubezpieczeniowymi w postaci niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji oraz utraty żywiciela. Ich wypłata ma miejsce w sytuacji spełnienia się wskazanych ryzyk i wiąże się z obowiązkiem opłacania składki ubezpieczeniowej.

Pełnienie funkcji społecznych kuratorów sądowych czy ławników nie mieści się w przewidzianych przez system ubezpieczeń społecznych kategoriach ryzyk ubezpieczeniowych, które obejmują przede wszystkim utratę możliwości osiągnięcia dochodów z pracy wskutek starości lub niezdolności do pracy spowodowanej stanem zdrowia.

W systemie emerytalnym nie ma więc miejsca dla preferencji w wysokości świadczeń dla wybranych grup ubezpieczonych. Przyznanie nowych dodatków do emerytury doprowadziłoby do naruszenia reguły nietworzenia nowych uprawnień niezajdujących pokrycia w składce na ubezpieczenie emerytalne.

Wskazywanego często przez zainteresowanych świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa nie można traktować jako dodatku do emerytury. Świadczenie to, obecnie wynoszące 336,26 zł miesięcznie, przyznawane jest na wniosek osoby, która pełniła funkcję sołtysa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym i nie jest świadczeniem z ubezpieczeń społecznych, finansowanym z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podobnie świadczenie ratownicze z tytułu wysługi lat w ochotniczych strażach pożarnych nie wynika z rozwiązań z systemu emerytalnego i nie jest finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadczenie ratownicze, obecnie w wysokości 258 zł. z tytułu wysługi lat w OSP, przysługuje strażakowi ratownikowi OSP na podstawie art. 16 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 233, z późn. zm.).

Ewentualne wypracowanie rozwiązań pozwalających na dodatkowe docenienie trudu osób podejmujących aktywność społecznie użyteczną powinno znajdować odzwierciedlenie w przepisach regulujących tę aktywność, a nie w rozwiązaniach z zakresu systemu emerytalnego. Mając to na uwadze należy uznać, że Ministrem właściwym do rozpatrzenia ewentualnego rozszerzenia katalogu uprawnień i przywilejów społecznych kuratorów sądowych oraz ławników jest Minister Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/